

THESLEFF, ARTHUR

**Finlands zigenare : en etnografisk studie / af  
Arthur Thesleff**

Helsingfors  
1899

# EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!



## Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400-till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

## EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök:* Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra:* Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

## Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: <http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html>

## Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.

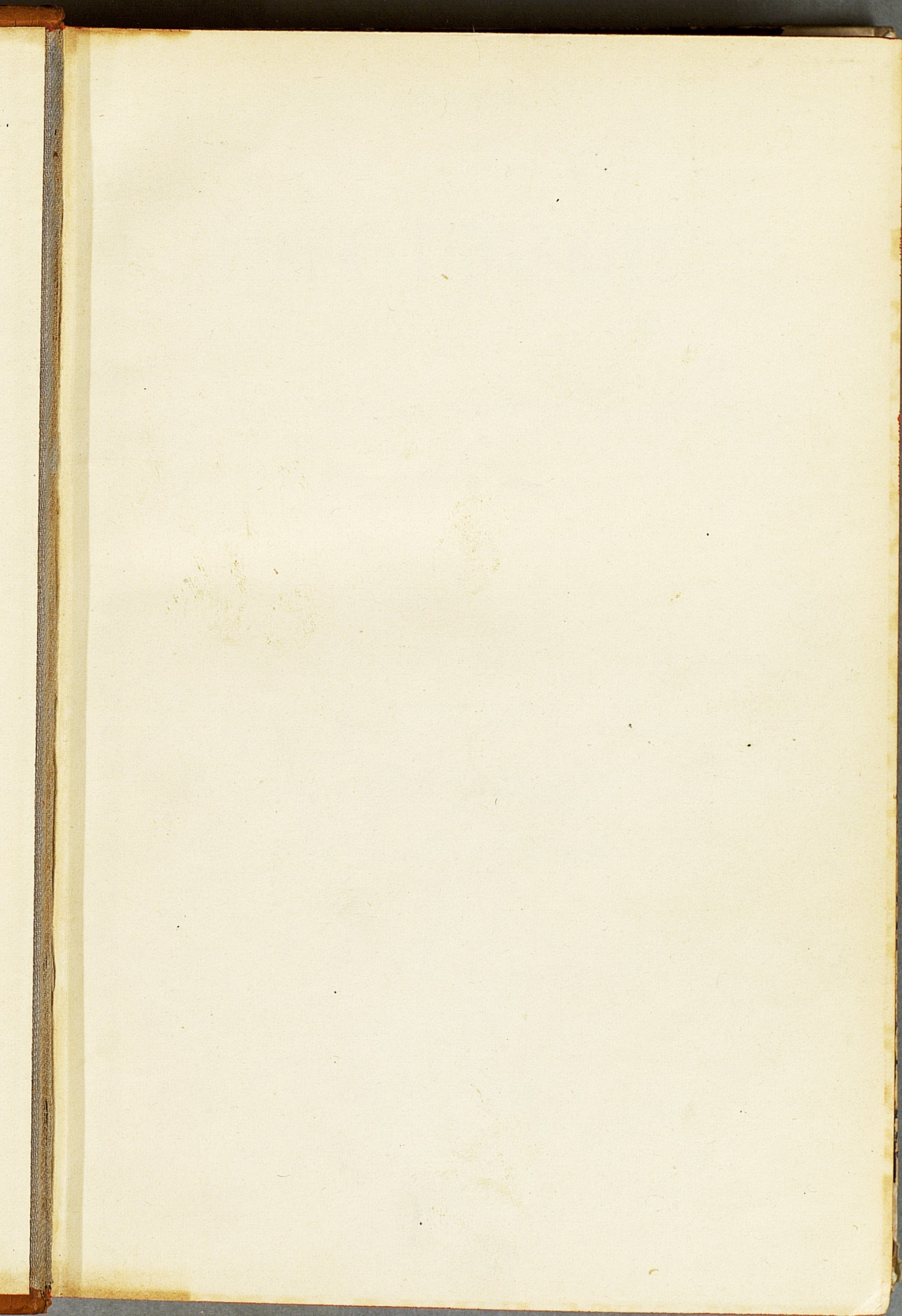
Mer information finns tillgängliga via <http://books2ebooks.eu> alla boken.

- <http://search.books2ebooks.eu/>



Kongl. Biblioteket.  
STOCKHOLM.

*Fischer*



## Finlands Zigenare.

En etnografisk studie af  
Arthur Thesleff.

### I.

Det är min afsikt att inom denna trånga ram gifva konturerna af en karakteristik af Finlands zigenare och att påpeka de väsentliga skiljaktigheterna emellan dem och öfriga länders. I litteraturen i ämnet, hvilken redan omfattar närmare två tusen mer eller mindre vidlyftiga arbeten, äro de finska zigenarne fortfarande nästan okända. Akademikern A. Schiefner antecknade år 1854 54 ord och år 1855 23 ord, hörande till den finska och ryska zigenardialekten och år 1857 publicerade prof. Sophus Bugge några anteckningar, gjorda i början af århundradet af A. I. Arwidsson, innehållande några allmänna uttalanden, exempel på ordböjningar och 22 ord, hörande till den finska zigenardialekten. På grund af dessa anteckningar har Franz Miklosich, den främste forskaren på zigenarspråkets område, kunnat konstatera, att de finska zigenarne bilda en språklig underafdelning. En afhandling, som Ch. Ganander skref om Finlands zigenare, hvilken blef prisbelönt med silfvermedalj af Sv. Vitt. Akad., har gått förlorad för eftervärlden och pastor K. J. Kemells († 1832) anteckningar öfver zigenarspråket brändes upp efter hans död, ty de ansågos vara ett ogudaktigt arbete. Smärre uppgifter (ofta oriktiga) öfver Finlands zigenare finnas hos åtskilliga författare och år 1894—95 publicerade

J. R. Aspelin i Uusi Suometar en serie artiklar, baserade på dr Reinholms anteckningar.

Finlands zigenare bilda en gren af zigenarstammen, hvilken i många hänseenden företer rätt påfallande egendomligheter. Denna gren har antagligen redan på 1500-talet börjat afskilja sig från zigenarne i Sverige och har under senare tider lefvat utan någon beröring med stamförvanter i andra länder, under strängt fasthållande vid sitt språk och öfriga nationella egendomligheter. Men trots denna konservatism hafva Finlands zigenare under tidernas lopp undergått förändringar till den grad, att de nu bilda en fullkomligt själfständig gren af zigenarstammen, som genom etnografiska och språkliga egendomligheter skiljer sig från zigenarne i andra länder. Endast deras antropologiska kännetecken hafva bibehållit sig nästan oförändrade. Dessa äro till den grad rena, att man kan säga, att Finlands zigenare i stort betraktade höra till de mest oblandade, till de ursprungligaste och mest typiska, som öfverhufvud finnas. Där blandning förekommit har afkomman nästan alltid lämnat zigenarnes lefnadssätt och småningom uppgått i folket. Af landets omkring 2,000 zigenare finnes det för närvarande ungefär 30, som ingått äktenskap med icke zigenare.

De finska zigenarne äro af medelhög växt, hafva vanligen ett långt hufvud (dolicocephal), välbildad ehuru ganska bred näsa, tämligen stor mun, kort och stark hals, korta armar, små och breda händer, höga och breda fötter, blåsvart, stråft hår, mörkbruna ögon; tänderna äro utan att någonsin vårdas bländhvita, små, regelbundna och fullständiga. Håret grånar icke så tidigt som hos andra menniskor. Medan söderns manliga zigenare bära långt nedhängande hår, klippa de finska detsamma oftast kort. Hudens färg är brungul, svartbrun eller olivfärgad och i regeln framskymtar icke den ringaste rodnad. Vid häftiga affekter kan dock en förändring i ansiktsfärgen inträda, i det densamma något bleknar. Klimatet tyckes ej haft något inflytande på hudfärgen, ty det finnes i Finland lika mörka individer som de mörkaste bland Spaniens eller Afrikas

zigenare. Fordom troddes allmänt, att zigenarnes mörka färg åstadkoms genom en salfva, hvarmed de ingnedo huden. Sålunda skrifver prosten Cajanus år 1663, att zigenarne „hädanefter intet vilja svärta sina barn“ och P. A. Gadd omtalar att de „använda Lycopus för att de må se svarta ut och likna egyptier“. Traditionellt hafva de namn om sig att vara vackra, men denna föreställning är mycket öfverdrifven; tvärtom äro de i allmänhet fula och hafva ofta synnerligen skarpt markerade, nästan kantiga drag. Skönheten, där sådan finnes, är snart öfvergående; ty zigenarne åldras tidigt och zigenarkvinnan kan redan vid sitt 30:de år ha ett hexlikt utseende. På blicken känner man alltid igen en zigenare. Det finnes ett egendomligt, nästan stirrande uttryck, en skärande, nästan strålände vild och lidelsefull glans i hans ögon. Zigenarnes åtbörder äro mycket lifliga. Då de tala är hela deras kropp i rörelse. Också på den elastiska gången och lemmarnas smidighet kan man lätt igenkänna zigenarne äfven i vårt land, där de i århundraden lefvat bland ett så ogratiöst folk som finnarne. Deras orientaliska härkomst visar sig i deras tidiga pubertet. Zigenarne äro utomordentligt härdade mot atmosfärens inverkan och tåla det stränga finska klimatet bättre än finnarne själfva; dock pläga de finska zigenarbarnen icke, som fallet är i södern, gå nakna äfven i den strängaste köld. De kunna trotsa de svåraste umbäranden och strapaser, men för ett strängt, regelbundet arbete hafva de ingen uthållighet. Trots den tidiga manbarheten uppnå de finska zigenarne ofta en mycket hög ålder och dö vanligen af ålderdomssvagheter. De hemsökas endast af få sjukdomar såsom smittkoppor och messling; dock påträffas äfven halta, döfstumma och slagrörda zigenare; till och med förekommer fallandesot bland dem. Egendomligt är, att sår hos zigenarne otroligt hastigt läkas. Sinnessjukdomar drabbar dem mycket sällan; ett fall är känt från Finland, då en kvinna blef rubbad i följd af svåra umbäranden och slutade sina dagar genom själfmord, det enda kända fallet af själfmord bland zigenarne öfverhufvud.

Såsom tidigare antydts, hafva zigenarne invandrat

till Finland från Sverige, icke från Ryssland. Deras invandring skedde icke på en gång utan småningom. De första zigenare, som besökt Finland, anlände från Sverige till Åland år 1559, men blefvo återsända till Sverige. År 1584 uppträdde i Finland ett zigenarfölje på 37 personer, som Pontus de la Gardie lät fängsla. Då alla till detta följe hörande personer hade vanliga svenska namn (Persson, Jacobsson, Larsson, Philipsson, Jörenssohn, Dirichsson), kan man antaga att de kommit från Sverige. År 1597 hade ett följe på tvåhundra personer „vant sig att ströfva fram och tillbaka genom landet“. De fängslades i Joroistrakten och skulle drivas öfver gränsen till Sverige, icke till Ryssland, som den tiden låg endast några mil från Nyslott. Alla historiska uppgifter öfver zigenarnes invandring i Finland peka på Sverige. Äfven de ringa spår af tradition, som ännu fortleva bland Finlands zigenare, ådagalägga att de invandrat från vester.

Familjenamnen äro svenska (öfver 100) med undantag af två finska (Nikkinen och Kärkänen) och ett tyskt (Schwartz). Svårt är visserligen att veta, från hvilken tid zigenarne begynt använda familjenamn, men det förefaller sannolikt, att de redan i äldre tider sökt efterlikna den bildade klassen för att i allmogens ögon framstå såsom herrar, och att de därför tidigare än bönderna antagit tillnamn, hvilka de lånat från ståndspersonsklassen. Ätminstone en del af familjenamnen har synbarligen antagits under den tid, då de finska zigenarnes förfäder ströfvade omkring i Sverige. Detta bevisas däraf, att namnet Roos är mycket vanligt såväl bland Sveriges och Norges som Finlands zigenare, hvarjämte både i Norge och Finland förekomma namnen Berg, Friman, Lind och Palm.

Ännu mera vittnar de finska zigenarnes språk om svenskt ursprung. Genom språkets försvenskning ha de nuvarande finska zigenarne afsöndrat sig från andra länders zigenare och utvecklats till en gren, till en språklig underafdelning af zigenarfolket. De finska zigenarnes språk företer en renhet och en ålderdomlighet, som är förvånansvärd, då man betänker, att de så länge lefvat

isolerade från andra zigenare. För att visa huru nära zigenarspråket, äfven den finska dialekten därpå, står till sanskrit vilja vi anföra några exempel på zigenarord jämförda med motsvarande sanskritord<sup>1</sup>.

Zig. spr.		sanskrit
hemta:	ana	ā-nī
kol:	angar	angāra
finger:	anguš	tumme: anguštha
gräs:	čar	beta: čar
fat:	čaro	kittel: čaru
fågel:	čiriklo	papegoja: čiri
tjuf:	čor	stjåla: čur
knif:	čuri	čhurī
gifva:	da	dā
slag:	dab	dabh
tand:	dan	danta
gud:	devel	dēva
dag:	dives	divasa
aflågsen:	dura	dūra
brunn:	hani	grufva: khāni
hosta:	has	kās
svart:	kalo	kāla
vilja:	kama	långta: kāma
trå:	kašt	tråstycke: kāštha
åta:	kha	khād
hå:	khas	åta: ghas
halta:	lang	lang
fisk:	mačo	matsja
menniska:	manuš	manuša
kått:	mas	māsa
drucken:	matto	matta
urin:	mutra	mūtra
vatten:	pani	dryck: pānīja
fem:	panč	pančan

<sup>1</sup>o = å; č = tsch, š = sch.

blad:	patri(k)		patra
springa:	prasta		prasthā
bryta:	phagau		bhag
gammal:	purano		purāna
natt:	rat		rātri
orm:	sap		sarpa
frisk:	sasto	god:	çasta
järn:	saster		çastra
fruktan:	traš		tras
hög:	učo		učča

De uråldriga böjningarna användas fortfarande. Genitiven af ett substantiv är äfven adjektiv. Hos verben saknas infinitiven, som måste uttryckas genom omskrifning o. s. v. Medan Spaniens zigenare redan helt och hållet upptagit i sitt språk den spanska ordböjningen, de norska den norska o. s. v., har de finska zigenarnes språk bibehållit språkets urgamla konstruktion. Svenskt inflytande på de rena zigenarorden märkes bland annat därpå, att *k* framför len vokal uttalas som *č* (tsch), medan i öfriga dialekter *k* fortfarande uttalas som *k* t. ex. *čerko* = *kerko* = bitter, *čermo* = *kermo* = mask, *čer* = *ker* = hus. Men en vida större förändring har detta språk undergått därigenom, att i detsamma insmugit sig en rätt anseelig mängd svenska låneord, hvilka äfven de undergått förändringar ofta till oigenkännlighet och i många fall fått den grekiska (?) ändelsen „os“ (ös). Äfven hafva några af dessa låneord förändrat sin ursprungliga betydelse. Följande ord kunna tjäna som exempel: *alsindag* = evig; *ansihta*; *bakninga* = deg, *barmava* = förbarma sig, *bismava* = väga; *blogava* = plöja, *brudisa* = brud; *dohtor*; *dröja* = duk; *dundra* = åska, *fino* = klok; *frensta* = fönster; *fröja* = frö, *färjava* = förfärdiga; *gnelluva*, *gottiba* = nytta; *hastava*; *hastiboskero* = snabb; *hastiba*; *hemnava* = hämnas; *hinnuva*; *histigo* = hisklig, *hopa* = familj, *klariba* = belysning, *kvelide* = senare; *kvikko*; *lustigo*; *messetiko* = messing; *mostuva*, *mouva* = mo; *ner* = nära, *orava* = ro (verb), *proma* = fartyg; *red* = redlig, *ret* = rät, *sala* = sal, *san-*

niba = bevis; siffla = spade; singatut = bön; skräddaris; skomakaris; skora = skal, slotta = fängelse, smakava; soddava = odla; sparava; stikka = tändsticka; stoppa = kruka; svarava; strolbakka = trollkarl, tenkava; tiggaris; tiljava = tillägga; tillstoffava = tillstå, bekänna; tolluva = tåla; undrava; ventina = hopp; vilduva = gå vilse; öja = ö; bekkos; botnos; byötös = böter; ööpös = handel; djelos = del; drengos; ennos = hörn; fellos; fredos; glasos; goven; nos = vän; halmos; hamros; kalvos; keppos; kreaturos; kvarnos; mannos; markunos = marknad; oksos; papros; paros; pinnos; revos; rottos; sengös; sjelos; skaftos; skalos; skolos = kopp; speglos; spikos; stolpos; stockkos; tranos; valagosos = vallherde; valpos; vegelusos; vestos; voros.

De svenska låneorden kunna räknas till något hundratal och de böjas efter zigenarspråkets grammatikaliska regler. Att åtminstone de flesta af dem icke lånats af Finlands svenska befolkning utan redan i Sverige, visa en del dialektord, som ej användas i Finland. Äfven den omständigheten, att det i de finska zigenarnes dialekt finnes danska och tyska låneord visar, att det germanska inflytandet på dessa zigenare varit stort.<sup>1</sup> Såsom nordsvenskt kan t. ex. ordet suggava = dia från suga; flika = lakan från flik = halsduk, kjortel; smakiko = söt från v. götl. småcken = mycket söt; domma = mjöl från domt = en smula mjöl betraktas. Danska (delvis äfven sydsvenska) lånord äro t. ex. almoa = allmogen från almua; bismos = besman från bismes; bulstera = bolster från bulster; brokato = brokig från da. broget; bringos = bröst från bringe; gulva = golf, från gulf; byggös = korn från sydsv. bjugg, da. bygg; kroua = krog från da. kro; mosa = kärr från sydsv. måse, da. mose; lansvejos = landsväg från da. landevej; spekklera = lera från uppl. späkk = lir, s. sv. speka = blålera; roligo = lugn från da. ä. sv. rolig = lugn; önkä = medlidande från da. ynk; rumsuva = rymmas, från

<sup>1</sup> Enl. af O. F. Hultman verkställda undersökningar.

da. rummes; stivo = styf från da. stiv; stanga = stång från da. stang; stedos = ställe från da. sted.

Tyskt ursprung hafva följande ord: kentos = barn från Kind; bökkos = bock från plattyskt Bocke; brotos = bröd från Brod; bankos = bänk från Bank; brijä = gröt från medelhögtyskt Bri; hoffos = hof, ty. zig. spr. hofa; korba = rifva från ty. Korb; lippos = läpp från Lippe; knikka = nacke från Genick; schlitta = släde från Schlitten; smittos = smed från medelhögtyskt Smit; spokos = spöke från medellågtyskt Spok; Swedi = Sverige från Schweden; vulla = ull från plattyskt Wulla; vetra = väder från Wetter; vanti = vägg från Wand.

Dessa låneord gifva upplysning om de finska zigenarnes tidigare vandringar. Den omständigheten att så många svenska låneord insmugit sig i de finska zigenarnes språk, kunde måhända förklaras sålunda, att zigenarne vid inbördes samtal i den finska befolkningens närvaro, för att imponera på denna, användt det i Sverige inhämtade svenska språket, och under tidernas lopp på grund af långvarig vana upptagit ord från detsamma i sitt eget språk. I den finska zigenardialekten finnas ej några ryska ord, men väl sydslaviska, som äro gemensamma för alla europeiska zigenares språk, och hvilka zigenarne således tillagnat sig under vistelse bland sydslaverna i sydöstra Europa. Finskt inflytande på den finska zigenardialekten är mycket ringa, ty de zigenare som bäst tala språket, använda nästan aldrig finska ord i sitt språk, men väl en mängd svenska, ehuru största delen af dem ej förstår eller talar nämnda språk. De finska zigenarnes språk har sålunda delvis bibehållit en ovanligt ålderdomlig prägel, delvis förändrats genom att låneord inkommit och bildar nu en dialekt, som ej talas af zigenare i något annat land och som är skarpt afskild från alla öfriga zigenardialekter. I fråga om språket kunde man kalla Finlands zigenare svenska och icke finska. Den finska zigenardialekten skiljer sig ännu mera från den ryska, som eger en mängd ryska låneord och äfven i öfrigt förändrat sig, än från den tyska eller den engelska, ja står till och med närmare den

ungerska än den ryska. En finsk zigenare har svårt att förstå en utländsk.

Betecknande för de finska zigenarne är deras vandringslust, hvarigenom de höra till samma kategori som de nomadiserande zigenarne i sydliga länder. Går man tillbaka i tiden, till zigenarnes första förekomst i nordnorden, vare sig i Sverige eller i Finland, bör man antaga, att de zigenare, som då kringströfvade i landet voro nomadiserande tältzigenare, ty deras beröring med befolkningen var vid den tiden ytterst liten, fruktan för dem stor. Det stränga klimatet tvang dem emellertid snart att öfvergifva tältlifvet. Numera ströfva Finlands zigenare aldrig omkring med tält och vistas aldrig i sådana, utan hos allmogen i boningshus, badstugor, rior eller lador. De böra det oaktadt hänföras till klassen af vandringszigenare, ty de befinna sig alltid på vandringsstråt och bosätta sig nästan aldrig stadigt på en ort, icke ens om de äro förmögna och ega hemman. Vandringsdriften har sålunda i oförminskad grad bibehållit sig hos dem; endast sättet att färdas har undergått förändring.<sup>1</sup> Ibland kan man hos dem skönja ett afdomnande i deras oro, de kunna förefalla lugnare, men endast för en tid. Zigenarnaturen bryter löst med förnyad, förstärkt kraft, och Indiens son vandrar ånyo utan rast och utan ro. De finska zigenarnes vandringar äro rätt lokala. Där hvarest zigenaren vant sig att gå fram, där hvarest hans förfäder i otaliga släktledd kringströfvat, där vandrar han ännu i dag, endast sällan öfverskridande gränserna för det traditionella vandringsområdet, där färdas han oafbrutet både vinter och sommar. De särskilda grupperna lefva i en stor afskildhet, men de veta dock alla af hvarandra, ty då vandringslusten antager större proportioner, beger sig zigenaren ut på längre färder, släktingar besökas i aflägsna trakter, på marknader träffas bekanta och anhöriga. Man kan sä-

---

<sup>1</sup> I andra länder finnes det däremot en myckenhet bofasta zigenare; t. ex. i Ungern omkring 270,000 och endast omkring 10,000 ständigt vandrande.

ga att alla zigenare veta af hvarandra; de bilda en enda stor familj, hvars medlemmar äro spridda inom nästan hela landet. De finska zigenarne skilja sig från utlandets äfven däri, att de ej ega någon anförare, någon höfding eller kung; det är familjens öfverhufvud, som leder medlemmarna på färderna. Det urgamla sättet att färdas i stora och långa karavaner användes ännu undantagsvis i vissa delar af Österbotten. Det är liksom instinktlikt som zigenare från olika delar af landet samlas i en viss trakt för att sedan tillsammans i stora hopar företaga resor, såsom förfädren plägade göra, ett atavistiskt utbrott af en för länge sedan aflagd vana. I regeln vandra zigenarne i små grupper, i mindre familjer från gård till gård. Det finnes i Finland exempel på, att zigenare utsträckt sina färder långt utanför landets gränser. Finska zigenare hafva tågat genom Skandinavien och finska zigenare ströfva omkring i Olonetska guvernementet och hafva någon gång till och med uppnått Svarta hafvets kuster, men sådana storvandrare äro endast enstaka undantag. Och oaktadt en del individer företagit längre resor, har beröringen med andra zigenare varit nästan ingen. Det gifves knappt något exempel på, att en finsk zigenare skulle ingått äktenskap med en utländsk. Endast ett fall är känt, i hvilket en finsk zigenare på sina vandringar gift sig med en polsk zigenarkvinna.

Medan tid efter annan utländska zigenarhorder, hemma från södern, besöka Finland för någon tid, göra de ryska zigenarne det nästan aldrig; endast en gång torde sydryska zigenare från Bessarabien besökt Finlands jord, nordryska åter aldrig. De utländska tältzigenare, som under de senaste decennierna nästan årligen förvillat sig till Finland, hafva ej haft det allra ringaste inflytande på de finska zigenarne. Aldrig har något äktenskap ingåtts med sådana (ett försök gjordes en gång), aldrig har under känd tid någon enda individ, hörande till ett utländskt följe, kvarstannat i landet. På sin höjd hafva enstaka finska zigenare med undran åsett de utländska hordernas

sällsamma färd, men redan för det skiljaktiga språkets skull aldrig kommit i närmare beröring med dem.

De finska zigenarne, med undantag af vissa utfattiga familjer i östra Finland, äro i motsats till söderns zigenare snygga. Äfven denna omständighet beror måhända på deras önskan att imponera på befolkningen. De finska zigenarne gå i badstuga så ofta som möjligt och tvätta sina kläder omsorgsfullare än de finskabönderna. Alla de zigenare som blott kunna det, äro väl klädda och eftersträfva i detta hänseende att likna herrskapsklassen. Zigenarne hafva förkärlek för vissa färger såsom gult, grönt och rödt, de finska zigenarne i synnerhet för rödt. Zigenarkvinnorna använda röda eller rödbrokiga schalar, som alltid skola täcka öfverkroppen, och en röd duk på hufvudet. Karlarna hafva långa, breda och röda bälten och röda halsdukar. Smycken använda de finska zigenarne mycket mindre än zigenarne i södern, vanligen då ringar och örhängen, men icke mynt.

I seder och bruk hafva Finlands zigenare undergått förändringar, men däremot med en beundransvärd seghet bibehållit zigenarnes hufvudsakliga förvärfssätt. De äro fortfarande hästskojare, hästbytare, vallackare; de lefva fortfarande af kvacksalfveri, spådom, tiggeri och stöld, och ingenting förakta de så intensivt som arbete, af hvilket slag det än vara må. Finlands zigenare äro i detta hänseende bland de mest typiska af alla på jorden. De arbeta ännu mindre än söderns tältzigenare. Smedhandtverket, som är så karakteristiskt för desse, att man knappt kan tänka sig en tältzigenare, som icke vore smed, som icke skulle syssla med kittelflickning, hafva de finska zigenarne måhända kunnat, men numera totalt glömt. Anlagen hafva de nog bibehållit, ty man ser dem ibland sysselsatta som skickliga hofslagare, men aldrig som kittelflickare<sup>1</sup>. Kvinnorna syssla, ehuru sällan, med små, lätta handarbeten, såsom förfär-

---

<sup>1</sup>Gustaf Retzius har måhända sett utländska zigenare i Finland, då han i sitt arbete „Finska Kranier“ s. 157 påstår att zigenarne i Finland syssla med kittelflickning.

digandet af band och spetsar. De förakta till den grad ett strängt arbete, att de hellre duka under än utföra arbete för någon annan. Finlands zigenare syssla icke ens med det, som hör till det mest karakteristiska för alla zigenare, nämligen musik, sång och dans, task-spelarkonster, förevisning af marionetteatrar eller af dres-serade björnar. Anlagen för musik, sång och dans hafva ingalunda försvunnit; de finnas nog kvar, men de hafva icke utvecklats. Då zigenarne syssla med musik eller sång sker detta icke för egen räkning, utan under inflytande af det folk, bland hvilket de lefva. Det finska folket har ej haft behof af, kanske ej heller beundrat deras musik, därför hafva zigenarne ej heller utvecklat sig i den riktningen. Annat har förhållandet varit i Ungern, där zigenarne blifvit icke blott de bästa föredragarne af folkets nationalmusik, utan uteslutande öfvertagit utöfvandet af densamma. Det har blifvit zigenarnes monopol att utföra musik för ungarne och de hafva lyckats däri så, att de äro fria från konkurrenter, att folket ej vill höra någon annan musik än just zigenarmusiken. Folket och zigenarmusiken ha så fastvuxit vid hvarandra, att man ej kan tänka sig Ungern utan denna. Detsamma är fallet, ehuru i mindre grad, med zigenarsången i Ryssland, med zigenardansen i Spanien. Där folket har gynnat utbildningen af vare sig musik, sång eller dans, där hafva zigenarne utvecklat sina anlag för dessa konstarter till en grad, så hög, att inga andra folk, såsom folk betraktade, ens närmelsevis kunnat uppnå en färdighet och skicklighet, sådan som zigenarnes. Finlands zigenare hafva jämte anlagen bibehållit äkta, typiska zigenarmelodier och sånger — ja äfven zigenardanser, men de hålla dem för sig själfva, de sjunga dessa vemodiga, melodiska sånger vanligen då de äro ensamma, men aldrig för att förtjäna pengar. Ingen instrumentalmusik förekommer hos dem. Endast en och annan har på senare tider lärt sig spela fiol eller dragharmonika, men detta är ej någon ärfelig sysselsättning.

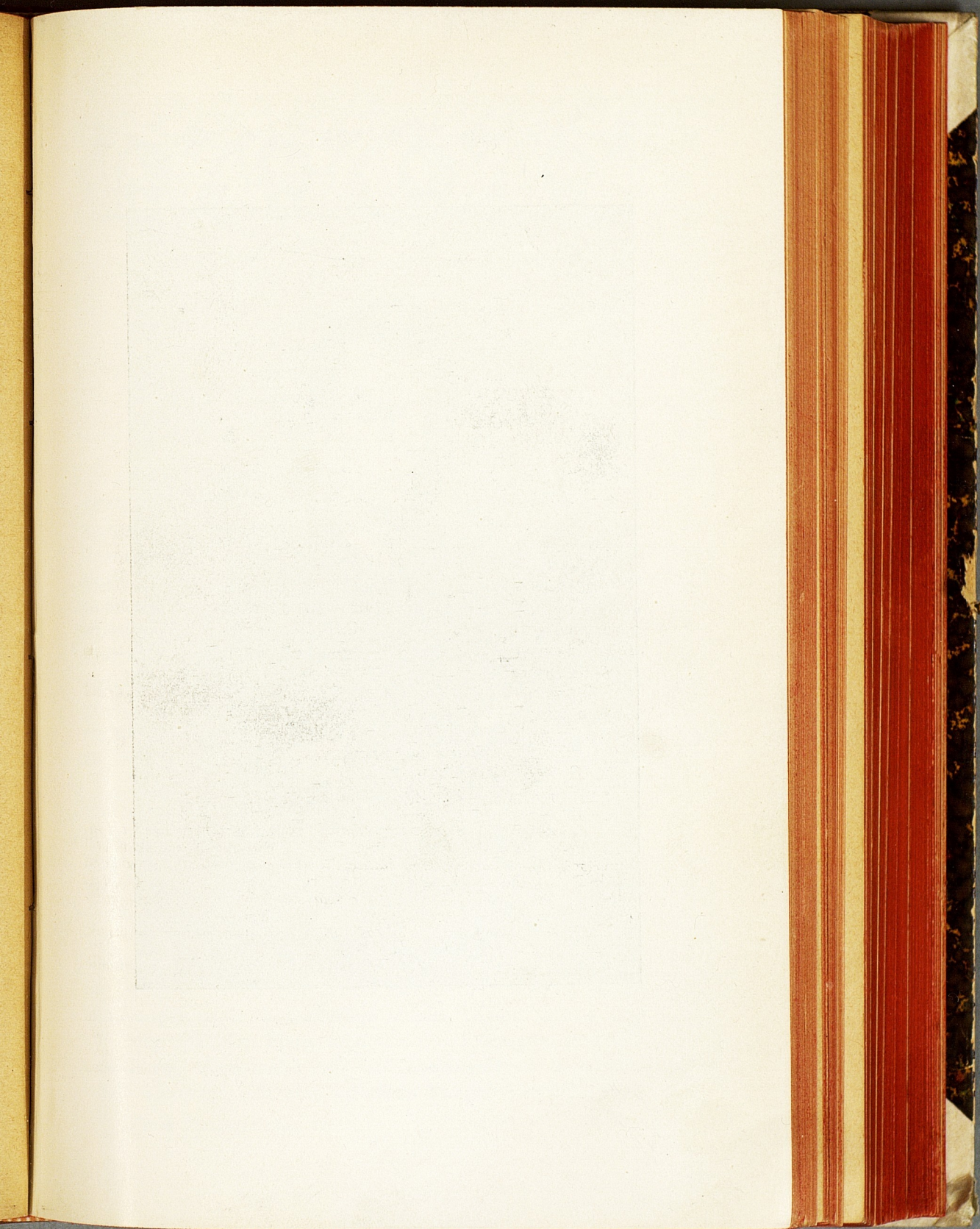
Detta gäller äfven om zigenardansen. Zigenarne i

Finland hafva icke blott ett latent anlag för dans, de hafva äfven generation efter generation ärft sättet att dansa, ärft den äkta, ursprungliga och genuina zigenardansen, men zigenarkvinnorna i Finland uppträda icke som danserskor inför allmänheten. Deras dans liknar mycket t. ex. den som dansas i Turkiet; har man sett den ena, känner man den andra. Endast i de länder, där zigenarne varit i tillfälle att vidare utveckla sin förmåga att dansa, har dansen antagit andra, mera vildt passionerade former, såsom t. ex. i Spanien, i Egypten, till en del äfven i Ryssland. Men grundtypen för alla är densamma.

Däremot påträffas icke ens några reminiscenser af att de finska zigenarne i forna tider skulle sysslat med marionetteatrar och förevisandet af dresserade björnar. Ej heller förekommer hos dem taskspeleri med undantag af några kortkonster.

I en följande uppsats skall jag gifva en mera ingående teckning af de finska zigenarnes lefnadssätt.





## Finlands zigenare.

Af Arthur Thesleff.

### II.

Zigenarnes egentliga sysselsättningar äro hästskoj, kvacksalfveri, spådom, tiggeri och stöld. De finska zigenarne utveckla en stor virtuositet i dessa sina hufvudsakliga, om icke enda näringsfång.

Hästskoj förekommer så allmänt att man kan säga, att hvarenda en af dem är hästhandlare, eller hästskojare, ty äfven de fattigaste, som ej ens ega hästar, äro lika rutinerade i konsten att syssla med dem som alla öfriga. Hästhandeln ger zigenarne deras hufvudsakligaste förtjänst, och det finnes i Finland exempel på att några bland dem genom hästhandel skapat sig en förmögenhet. I deras hästaffärer ingår så väl i Finland som i andra länder bedrägeri i större eller mindre mån, och utan förtjänst för zigenaren slutar nästan aldrig en uppgörelse<sup>1</sup>.

Näst hästskoj är kvacksalveri de finska zigenarnes förnämsta yrke. De tro sig kunna bota nästan alla sjukdomar såväl hos djur som människor. Ju skickligare en zigenare häri är, desto större anseende har han bland sina anhöriga. Detta deras sysslande med läkekonst är

---

<sup>1</sup> Hästar och grisar, stundom hundar äro de enda djur, som zigenarne föra med sig. Grisarna äro tama och springa likt hundar efter dem. De hållas antingen för att förtäras eller för att säljas.

ofta förenadt med humbug af ett eller annat slag, men ingalunda alltid, ty erfarenheten har visat, att zigenarne verkligen genom sina metoder lyckats bota kreaturens och till en viss grad äfven människans sjukdomar. Därför åtnjuta många af dem ett stort anseende bland befolkningen. Zigenare finnas, som gifva sig ut för att vara verkliga, lärda „doktorer“, och välklädda, i prydliga åkdon färdas i trakter, där de ej äro kända. Kvacksalfveriet, sådant det för närvarande utöfvas af zigenarne, bör betraktas som en utveckling af forna tiders trolldom. Ty tron på deras förmåga att trolla har till stor del redan vikit och lämnat rum för tron på deras förmåga att bota. Och zigenarne i sin tur hafva just i följd af bildningens stigande öfvergifvit sina trolldomskonster och öfvergått till mera reella metoder. Dessa hafva dels gått i arf från far till son, dels hafva zigenarne uppsnappat dem af någon veterinär eller läkare. Så länge befolkningen litar på deras skicklighet kommer kvacksalfveriet att fortbestå om också icke lagligen medgifvet, ty någon kontroll kan ej ega rum. Så inrotadt är kvacksalfveriet hos zigenarne, att de icke endast alla hafva ett begrepp därom, utan äfven tro på medikamenters och salfvors välgörande inverkan och använda sina tillgångar för anskaffandet däraf. Äfven hos de zigenare, som emanciperat sig från sitt släktes allra flesta vanor, kvarstår tron på „droppars“ fullkomliga förmåga att bota. Kvacksalfveriet kommer länge att förbli en mängd zigenares hufvudsakliga näringsfång.

Deras spådoms- och trolldomskonster, hvilka hafva uråldriga anor, i det de bedrifvits och ännu utöfvas så väl i Indien som öfverallt, dit zigenarne framträngt, hafva som nämndt till stor del redan förlorat sin betydelse i Finland. Själfva tro de i allmänhet ej på sina knep och använda dem blott för att bedraga lättrogna, vidskepeligas människor. De finska zigenarne spå mindre i handens linjer än i kort, hvilka de flesta föra med sig. Vidskepelse förefinnes visserligen ännu i hög grad hos det finska folket; spågummor och trollgubbar spela ännu en stor roll, men de äro för det mesta finnar. Zigenare anlitas

endast sällan, ehuru tron på deras förmåga att spå och trolle ännu fortlefver i vissa delar af landet, och just denna tro hos befolkningen är orsaken till att de ännu äro fruktade.

Tiggeriet är fortfarande ett allmänt förvärfssätt hos de finska zigenarne, men utöfvas nästan endast af kvinnor och barn. Som tiggare hafva zigenarne uppträdt i Indien, som sådana gjorde de sig kända under sina första färder i Europa och som sådana upptrada de ännu i dag. Redan i de späda barnaåren uppnå de däri en färdighet, som är förvånansvärd. Om de sakna tålmod i allt annat, om de ej ega uthållighet i arbete, så ega de däremot en utomordentlig ihärdighet i denna förvärfsgren.<sup>1</sup> De sydländska zigenarne tigga äfven då de ha mycket pengar. Däremot pläga de förmögnare finska zigenarne betala för allt hvad de få i de gårdar, som de besöka under sina färder. Dylika zigenare bilda den finska zigenarstammens aristokrati och betraktas af de öfriga som förnäma och ansedda personer.

I nära sammanhang med tiggeriet står zigenarnes tjufskhet. I alla tider och i alla land hafva de gjort sig kända som tjufvar; hos alla folkslag, bland hvilka de vandrat äro begreppen zigenare och tjuf nära nog identiska. Deras föreställningar om eganderätten äro abnormala, deras moraliska begrepp äro defekta, ty de kunna icke skilja mellan mitt och ditt; de anse att en stöld ej är någon klandervärd handling. En zigenare, som blifvit dömd för stöld, anser straffet vara orättvist, ty han kan ej fatta brottets betydelse; han böjer sig ödmjukt för öfvermakten, men hans ambition har ej i minsta mån lidit något af straffet; han är fortfarande en lika stolt zigenare som förr. Detta deras begär att stjåla är någonting medfödt, något som redan finnes som anlag hos zigenarbarnet. Man kan knappt säga, att de i följd af förhållandenas tvingande makt eller genom frestelser eller exempel skulle

---

<sup>1</sup> Måhända är finska ordet *mankua* ett låneord från zigenarordet *manga* = tigga, bedja.

blifvit tjuvvar; denna egenskap ligger hos dem mycket djupare, den har nedärfts generation efter generation och vidare utbildats. Begäret att stjäla kan hämmas, det kan undertryckas vid en sträng uppfostran, men sällan utrotas. Det är den moraliska defekten, som är det ödesdigra i zigenarnes karakter; det är detta som skiljer zigenarne från alla andra folkslag och som bidragit till att göra dem till de mest föraktade, mest hatade människor på jorden. Dock stjäla zigenarne icke från hvarandra och mycket sällan från sådana personer, som bemött dem med välvilja. Därför torde vid zigenarnes stölder rashatet utgöra ett medverkande motiv. Mest tillgripa de finska zigenarne föremål af ringa värde, såsom matvaror, klädesplagg m. m., men äfven större stölder hafva förekommit. I glest bebodda ödemarkstrakter kunna de ofta bli en verklig fasa för befolkningen, då de i stora hopar tåga fram, vanligen höbärgningstiden, medan allt arbetsfolk är långt från gården och endast någon äldre kvinna och små barn uppehålla sig i hemmet. Det händer ej sällan att zigenarne tillgripa allt hvad de komma öfver för att strax därpå bege sig till andra trakter. Fordom företogos färder allmänt, men numera tyckas de bli sällspordare och förekomma endast sällan i aflägsna ödemarksbygder i norra och östra Finland, men aldrig i zigenarnes hemtrakter, ty där bemöda sig desse att bli så väl kända som möjligt. Det som hvarje zigenare mest af allt eftersträfvar är att komma i besittning af en häst, ty har han en sådan, kan han lefva mera obehindradt på originellt zigenarvis och kan då äfven få tillfälle till framtida förtjänst genom att med fördel byta eller sälja hästen. Att ega en häst är ett framtidsperspektiv, som hägrar för hvarje ung zigenare. Kan detta ej uppnås på annat sätt, så stjal han sig en häst. Oftast blir han förledd af någon äldre, som tidigare praktiserat samma metod. De flesta finska zigenare torde någon gång i sitt lif begått en olaglig handling, oftast något mindre snatteri, sällan någon större stöld. Afstraffade äro endast få af dem; de befolka ingalunda fångelserna, hvilket hufvudsakligen beror därpå, att allmogen endast

vid större brott anklagar dem och att ordningsmakten ofta ej får tag på den skyldiga<sup>1</sup>.

Zigenarnes ekonomiska förhållanden äro rätt betryckta; de flesta lefva för dagen och deras medel räcka sällan till att uppfylla alla deras sociala fordringar, till hvilka utom prydliga kläder äfven höra hästar och goda åkdon. Många zigenare finnas, hvilka äro så fattiga, att de ej ens ega det nödvändigaste för sin existens utan vandra till fots i det största elände från gård till gård både vinter och sommar. I allmänhet är dock eländet bland söderns zigenare, också bland de bofasta, större än bland de finska. Rätt många bland de sistnämnda kunna t. o. m. betecknas som förmögna. De zigenare, som lyckats samla kapital, insätta det aldrig i en bank, utan låna ut sina pengar eller köpa hemman. Men äfven i sistnämnda fall pläga de fortsätta sitt kringvandrande lif och öfverlämna hemmanets skötsel åt finska bönder.

I religiöst hänseende stå zigenarne ensamma bland alla jordens folk, ty medan till och med de vildaste folkstammar ega vissa religiösa bruk och ceremonier samt tro på öfvernaturliga väsen, förefinnes hos zigenarne ingenting, som ens tyder på religion. De hafva ingen tro, ingen förtröstan på framtiden, inga ceremonier. Förgäfvos har man sökt spår af någon tidigare tro. Hos Finlands zigenare märkes ingen tillstymmelse till hedniska bruk och det lilla de veta af den kristna religionen har ingen betydelse för deras lefnads- och handlingssätt. Ehuru de flesta finska zigenare äro döpta (år 1895 1,490 personer), känna de af den kristna religionen endast det lilla de upp-

---

<sup>1</sup> Af hela antalet år 1895 lefvande zigenare voro 7 män fällda för mord eller dråp, 80 män och 21 kvinnor fällda för stöld eller delaktighet däri, delvis förenad med inbrott, 5 män och 6 kvinnor för snatteri, 3 män och 1 kvinna för tillverkning eller utprångling af falskt mynt, 5 män för bedrägeri och falsk uppgift, 3 män och 3 kvinnor för sedlighetsförbrytelse. De allmännast förekommande förseelserna voro för öfrigt slagsmål och fylleri, misshandel, våldsamt uppträdande samt lösdrifveri. 14 ynglingar hade försummat sin värneplikt.

snappat af bönderna. De som äro konfirmerade (536 personer) hafva naturligtvis en större kristendoms-kunskap, men endast i några undantagsfall hafva sådana individer af zigenarstammen uppnått en viss religiositet och denna räcker vanligen endast en kort tid. Kyrklig vigsel har ingen betydelse för zigenarne. Där sådan förekommit har det vanligen varit endast för att zigenarparet i böndernas ögon skall få större anseende<sup>1</sup>. De statistiska uppgifterna öfver antalet döpta, konfirmerade och vigda visa, i hvilken grad zigenarne till det yttre fogat sig efter den kristna kyrkans fordringar, de vittna om den yttre afpassningen, men ingalunda om religiositeten hos dem. Kyrkan besöka de ytterst sällan. Det händer ibland att de på någon högtidsdag stolta och öfvermodiga sätta sig på den främsta bänken i kyrkan för att visa sig och imponera på allmogen. Allt göres för skenets skull; barnen döpas för att få en dopattest; ungdomen vill bli konfirmerad för att få ett konfirmationsintyg, vigsel och kyrkogång ske för det yttre anseendets skull.

De finska zigenarnes bildningsgrad är ej synnerligen stor. Statistiskt uppgifvas 50 individer hafva besökt någotslags skola, af dem 17 ambulatorisk skola och 21 folkskola, 3 fängelseskola, 9 annan skola. Både läs- och skrifkunniga uppgifvos vara 73, endast läskunniga 513, och hvarken läs- eller skrifkunniga 396, hvilket sista tal dock i verkligheten torde vara betydligt högre.

För alla icke-zigenare, som lärt känna detta folk, framstår lögnen som ett grunddrag i zigenarnes karakter. Det är hemlighetsfullheten i deras väsen, det är behovet och önskan att afsöndra sig från alla andra menniskor, som gjort att zigenarne endast i mycket sällsynta fall lämna tillförlitliga uppgifter om sig själfva. De vilja lefva sitt eget fria lif och de önska, att ingen må vinna närmare kunskap om deras sociala förhållanden. De lefva i ett

---

<sup>1</sup> Vigda med zigenare voro år 1895 147 personer, med icke-zigenare 26, änklingar, änkor och fränskilda efter äktenskap med zigenare 49, med icke-zigenare 3.

inbördes frimurarskap, i fiendskap med de flesta menniskor af annan ras; i vänskap, men icke i förtrolighet med några få. Alla deras sträfvanden gå ut på att andra skola hafva så ringa kunskap som möjligt och i hvarje händelse endast falsk kunskap om dem. „Lögnaktighet gentemot alla andra, sanning för oss själfva“ kan kallas zigenarnes valspråk. Deras språk har utgjort den främsta betingelsen för zigenarnes under århundradens, kanske årtusendens lopp i så hög grad oförändrade lif, och språket har varit deras största helgedom, som ingen — kanske vid dödsstraff — fått förråda. Detta språk, som är obegripligt för andra, använda zigenarne, då de samtala sinsemellan och icke vilja bli förstådda af utomstående. På zigenarspråket tala de sant, på andra språk försöka de vilseleda åhörarne. Otaliga gånger har just zigenarspråket räddat dem i farans stund. I själfva verket är finskan våra flesta zigenares modersmål; dessutom kan en del af dem svenska och ryska. Barnen lära sig först vid ungefär 10 års ålder att tala zigenarspråket. Detta är hos söderns zigenare oftast äfven modersmålet och det språk som talas allmännast; af de finska zigenarne talas det däremot sällan, men alla fullvuxna kunna detsamma. Zigenarne lita på ingen, som står utanför deras stam; de äro de mest misstänksamma menniskor på jorden. De se alltid svek eller list bakom hvarje annans handling, de misstänka alla och de spåra försåt bakom allt. Zigenarnes feghet är allmänt känd. Modiga äro de endast, då de utgöra öfvermakten. Fegheten har måhända utbildat sig under förföljelsens tid, då de voro rättslösa och ställda utanför lagen. Att zigenarne i Finland allt fortfarande ständigt måste vara på sin vakt beror dels på, att deras handlingar stå i strid med lagens bud, — dels på att de icke sällan bli orättvist förföljda och gripna. Ofta söka de bedraga ordningsmakten genom falska dokument och genom att byta namn. I de flesta fall, då en zigenare i en annan än sin hemtrakt begått ett brott, har det varit svårt att utreda hvem mannen i fråga varit, just emedan de använda andras namn samt byta och låna af hvarandra

pass. Därför har det ofta händt, att en oskyldig fått en anmärkning i sitt prestbetyg och att en skyldig upprepade gånger blifvit dömd för första resan samma brott. Ofta ega de finska zigenarne afsiktligt många namn och använda än det ena, än det andra.

Att ännu en mängd zigenare icke äro mantalskrifna beror hufvudsakligen därpå, att de icke blifva intagna i någon församling. Kyrk- eller mantalskrifna voro år 1895 1,412 personer.

Zigenarne låta till följd af okunnighet i allmänhet ej vaccinera sig. Endast 546 zigenare hafva år 1895 uppgifvits vara vaccinerade eller haft smittkoppor.

Åt dryckenskapslasten äro inga zigenare i Finland hemfallna i sådan grad, att den vore ödesdiger för dem. Visserligen dricka karlarne vid märkligare tillfällen, såsom vid marknader, ofta rätt mycket spritvaror, men i det dagliga lifvet göra de det ej. Man kan till och med säga, att det är en stor sällsynthet att se en zigenare — utom just vid marknader — i dryckesrördt tillstånd. Häri skilja de sig från söderns zigenare, bland hvilka superiet är mycket allmänt. Tobak älska de däremot lidelsefullt; äfven många kvinnor röka. Slagsmål förekomma rätt ofta emellan zigenarne, och orsaken är vanligen en kvinnoaffär. Äfven afgöras tvister icke sällan genom envig. Då zigenarne äro druckna blifva slagsmålen lätt blodiga och mer än en zigenare har fått sätta lifvet till; en stor mängd bär något ärr som minne af en större kalabalik.

De finska zigenarnes sociala lif står fjärran från ordnade samhällsförhållanden. Ingenting binder honom; han önskar frihet i allt, han kastar föraktfullt ifrån sig allt tvång; som samhället vill lägga på honom. Denna frihets-trängtan har det största inflytande på zigenarnes hela fysiska och psykiska lif. De kunna ej vara bundna vid torfvan, kunna ej underkasta sig ordningens och det lagbundna samhällets fordringar, de vilja äfven vara fria från moralens, religionens och sedlighetens band. Zigenarne (de som ännu stå på det lägsta stadiet) böra betraktas som ett naturfolk, som ännu endast ytligt känner kulturen och som

ej på länge kommer att tillegna sig densamma, icke för att de skulle sakna begåfning och intelligens, — ty det ega de i hög grad — utan emedan de med orubblig seghet fasthålla vid sina uråldriga seder och bruk. Deras flyktiga sinne, deras oförmåga att tänka på framtiden, deras ostadighet och oro omöjliggöra ett närmande till och med till civilisationens lägre former. Och hvar man än råkar zigenare, i hvilka land och bland hvilka folkslag de än anträffas, öfverallt hafva de antingen förblifvit oberörda af kulturen eller också upptagit endast de dåliga sidorna af densamma. De hafva icke lärt känna annat än kulturens skuggsidor; de hafva kommit i beröring endast med afskummet af de olikartade folkslag, som de på sina vandringar råkat. Därför anse de sig stå vida högre än alla andra människor, ehuru de visserligen betrakta sig som en förföljd stam. Stolthet och själfmedvetande, ett öfverskattande af sig själfva äro utmärkande drag hos dem.

Det vore dock orätt att tro, att endast människans dåliga sidor återfinnas hos dem. Det dåliga dominerar, det goda kommer sällan i dagen. Trots all zigenarnes uselhet sakna de icke bättre drag. Det är emellertid svårt att lämna en riktig, tillförlitlig och objektiv karakteristik af zigenarne, ty man finner alltid motsägelser hos dem, de äro dubbelmänniskor. Man bör ej så mycket förvåna sig öfver deras bristande moral, då man betänker, huru de blifvit behandlade och huru de fortfarande behandlas äfven i vårt land. Zigenarne kunna fråga sig: „är det i det heliga evangeliets namn som alla människor jagat och förföljt oss, är det i följd af den kristna kärlekens morallära som alla människor förakta oss?“ Deras immoralitet är vida mera förlåtlig än det ohyggliga barbari, som utmärkt de kristna folkens behandling af dem. Och allt fortfarande bemötas zigenarne med förakt, äfven om lagarna förändrats, och hårdheten något modifierats. De se öfverallt orättvisa, och de bli verkligen så ofta orättvist behandlade, att man ej bör förvåna sig öfver den bland dem gängse åsikten, att de aldrig, eller sällan få rättvisa. I själfva verket finna de icke ofta ett mo-

raliskt stöd, ingen hjälpande hand räckes dem, endast hårdhet och grymhet möta dem allestädes — och de äro uteslutande hänvisade till sig själfva. Därför bestämman lidelserna handlingarna. Såsom ett misshandladt barn, som för mycket fått känna vrede, hat och förakt, hafva zigenarne förlorat all medgörlighet; de betrakta samhället som en hård och grym tuktomästare och se i medmeniskorna endast förföljare.

Främst bland deras bättre egenskaper står släktkärleken. Deras familjelif bär prägel af stor hjärtlighet. Med vördnad se de yngre upp till de äldre och följa deras råd. De gråta med dem, som drabbats af en olycka. Deras hjälpsamhet mot anhöriga är så stor, att det är svårt att finna dess motstycke bland andra folk. Insjuknar en zigenare, slå sig alla tillsamman, äfven om de icke höra till hans närmaste släkt, och bistå honom på allt sätt; den sista slanten i deras obetydliga kassa offras, blott därigenom någon hjälp kan vinnas. Råkar en zigenare i nöd, är det säkert, att han erhåller hjälp af sina anhöriga. Kärleken till barnen är hos zigenarne kanske mera utvecklade än hos något annat folk. Tagas barnen med våld från modern, har lifvet förlorat sitt värde för henne, ty hon älskar dem häftigt och lidelsefullt. Dessa sympatiska egenskaper låta zigenarne dock i allmänhet icke träda i dagen i närvaro af den hatade befolkningen.

Zigenarkvinnans trohet mot stammen har nästan blifvit ett ordspråk, men tillståndet, lifvet och förhållandena inom familjen gestalta sig alldeles egenartadt. Deras tidiga utveckling och tygellöst passionerade natur gör, att de individuellt icke bundna ofta lefva i promiscuitet. Från dessa afsöndra sig de enskilda paren och ingå äktenskap, hvilket — lagligt eller olagligt — blir mer eller mindre långvarigt och beständigt med större eller mindre trohet. Så länge mannen håller af kvinnan, är hon trogen. Fordom var kvinnans äktenskapsbrott föremål för en sträng bestraffning från anhörigas sida. Straffet — ett kroppsligt märke för lifvet — har mer och mer bortfallit, men åsikterna i nämnda hänseende äro fortfarande mycket stränga.

Ingenting frukta de finska zigenarne mera än venerisk smitta. Besmittade personer föraktas af alla andra zigenare så länge de lefva, och endast några få fall af denna sjukdom hafva förekommit. Dessa egenskaper äro lifsvillkor för dem. Funnes de icke vore rasens existens satt på spel och högre än allt annat står hos zigenarne bemödandet att bibehålla stammen lifskraftig och oförändrad.

I stort sedt äro zigenarne goda människor, de önska ingen något ondt, om ej särskilda omständigheter såsom hämndbegäret, en af deras starkaste passioner, betinga motsatsen. Det finnes bland zigenarne i Finland individer, hvilka till och med ur stamförvandternas egen synpunkt äro illa kända, hvilkas handlingar stammen i sin helhet ingalunda gillar, och hvilka anses förstöra zigenarnes anseende.

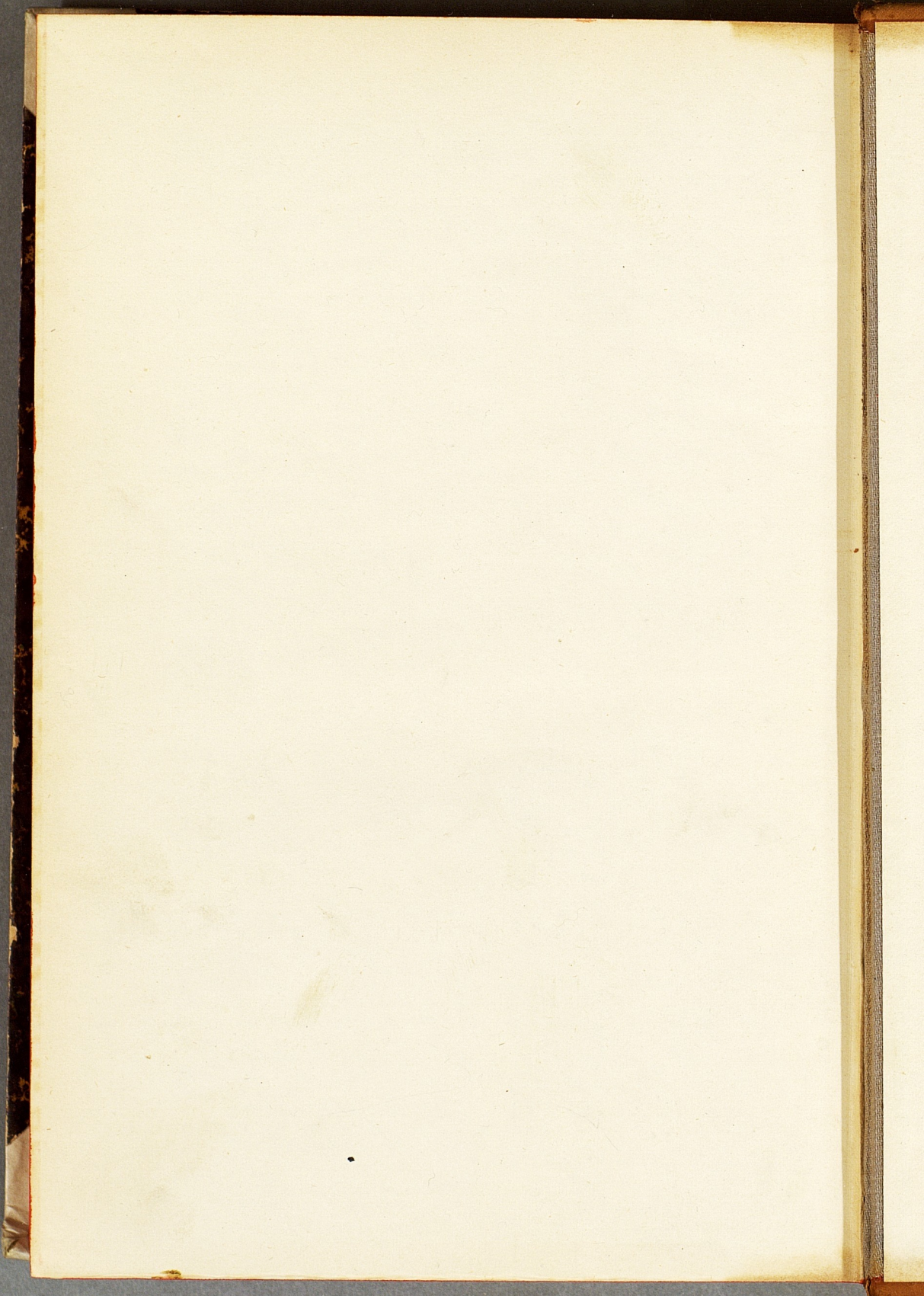
Zigenarne äro helt och hållet känslomänniskor, de tänka mindre än de känna; de äro subjektiva till den grad, att deras omdöme ofta förvillas. Deras känsla, deras sorg och stolthet återspeglas hos de sydliga zigenarne i musiken, hvori det djupaste i zigenarsjälens ger sig uttryck. Samma känslöstämning fortlefver äfven hos de finska zigenarne och yttrar sig i hela deras uppfattning af lifvet, af världen, af människorna.

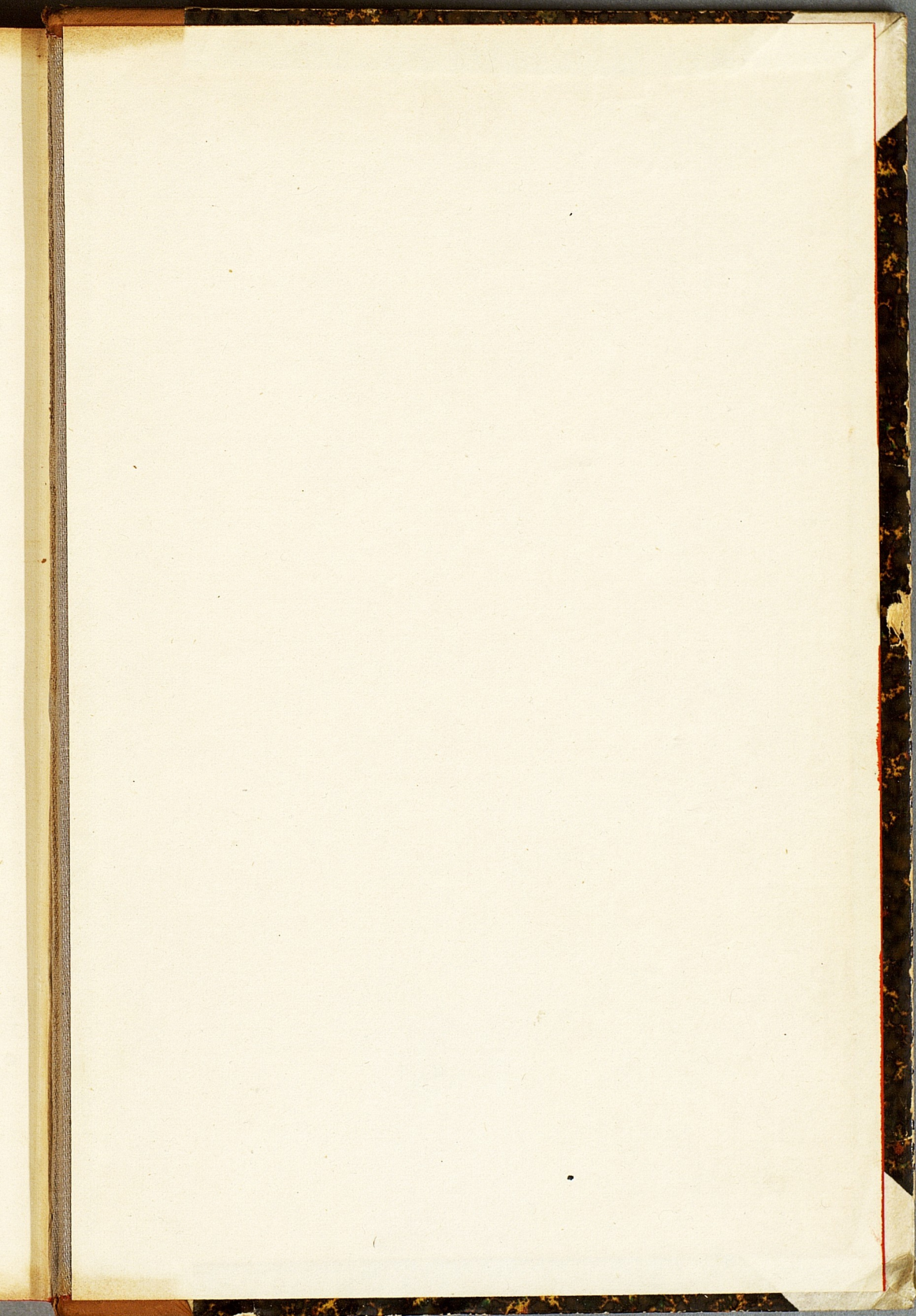
Genom vakenhet, liflighet och snabb uppfattningsförmåga skilja de sig väsentligt från en stor del af landets öfriga invånare. Deras begåfning är synnerligen stor, de hafva ett ovanligt minne och äro läraktiga. Ett zigenarbarn lär sig snabbare än ett barn af annan ras. Hade detta folk icke varit i besittning af en sådan intelligens, skulle det aldrig kunnat kämpa sig fram genom lifvets stormar så som det nu gjort, utan hade för länge sedan dukat under i striden. Deras medfödda begåfning har gifvit dem en stor förmåga att känna människornas svaga sidor, folkens och individernas fördomar, af hvilka de själfva dragit nytta. Det är emellertid mindre den reflekterande tanken än det intuitiva kännandet, som utmärker deras sjäslif.

Sorg, elände och motgångar träffa alla zigenare, men

de böja sig därunder med fatalistisk resignation. Ett djupt melankoliskt drag är genomgående för hela zigenarstammen och ett vemodigt allvar ligger djupt i zigenarens själ. Också framträder i den glädje och fröjd lifvet stundom skänker äfven honom, alltid ett vemodsfullt drag. Zigenarne skratta nästan aldrig. Den ständiga, gnagande sorgen har tecknat sin outplånliga stämpel på deras väsen och gjort dem till utpräglade pessimister. De äro förbundna i lidandet, i en solidarisk känsla af att ett hårdt, oundvikligt öde hvilar öfver hela deras stam.







Kungl. biblioteket, Stockholm



50001

000 077 818

[www.books2ebooks.eu](http://www.books2ebooks.eu)